

Cuprins

Cuvânt-înainte	XI
Abrevieri.....	XV
Introducere.....	XIX
PARTEA I. Rădăcinile daco-romane ale dreptului românesc.....	1
Capitolul I. Spațiul carpato-ponto-danubian în perioada preistorică	3
Secțiunea 1. Generalități	3
Secțiunea a 2-a. Ceata primitivă	5
Secțiunea a 3-a. Ginta matriarhală.....	6
Secțiunea a 4-a. Ginta patriarhală.....	8
Capitolul II. Organizarea social-politică și dreptul geto-dacilor.....	11
Secțiunea 1. Organizarea geto-dacilor până la formarea statului.....	11
Secțiunea a 2-a. Statul geto-dac în sec. I î.Hr. - I d.Hr.	14
Secțiunea a 3-a. Norme de drept și instituții juridice	19
§1. Dreptul penal și procedura penală.....	19
§2. Regimul juridic al persoanelor și familiei.....	20
§3. Bunurile și obligațiile.....	21
§4. Relațiile externe	22
Capitolul III. Organizarea politică și dualismul juridic în Dacia –	
Provincie romană.....	23
Secțiunea 1. Cucerirea Daciei de către romani	23
Secțiunea a 2-a. Organizarea de stat a provinciei Dacia în cadrul	
Imperiului Roman	27
§1. Organizarea politică.....	27
§2. Organizarea administrativă.....	29
§3. Structura socială.....	35
§4. Organizarea financiară.....	37
§5. Organizarea militară	38
§6. Organizarea religioasă	40
§7. Dualismul juridic în provincia romană Dacia	41
§8. Consecințele stăpânirii romane în Dacia.....	49
PARTEA A DOUA. Dreptul românesc în evul mediu.....	53
Capitolul I. Obștea teritorială și confederațiile de obști ale populației	
daco-romane și la români în sec. IV-XIV	55
Secțiunea 1. Continuitatea daco-romană în spațiul carpato-ponto-danubian.....	55
Secțiunea a 2-a. Etnogeneza românilor.....	57
Secțiunea a 3-a. Formarea relațiilor de producție feudale.....	62

Secțiunea a 4-a. Obștea sătească (271 - sec. al VIII-lea)	64
Secțiunea a 5-a. Regulile de conduită în cadrul obștei	68
Secțiunea a 6-a. Organizarea politică și juridică la români în sec. IX-XIV (Confederațiile de obști, cnezatele și voievodatele).....	73
Capitolul II. „Țările” și „Legea Țării”	78
Secțiunea 1. „Țările”	78
Secțiunea a 2-a. Formarea „Legii Țării” (<i>Ius Valachicum</i>)	80
Secțiunea a 3-a. Constituirea voievodatului Transilvaniei.....	83
Secțiunea a 4-a. Întemeierea statelor feudale românești de sine stătătoare.....	85
§1. Formarea statului feudal Țara Românească.....	86
§2. Formarea statului feudal Moldova	87
§3. Formațiuni politice în Dobrogea.....	88
Secțiunea a 5-a. Însemnătatea formării statelor feudale românești.....	88
Capitolul III. Organizarea politico-instituțională a statelor feudale românești (sec. XIV-XVI)	91
Secțiunea 1. Condițiile social-economice	91
Secțiunea a 2-a. Forma de guvernământ și regimul politic.....	100
Secțiunea a 3-a. Organizarea de stat	102
§1. Organizarea de stat a Țării Românești și a Moldovei în sec. XIV-XVI. Regimul domnesc.....	102
§2. Voievodatul Transilvaniei (sec. XI - 1541)	142
Secțiunea a 4-a. Instituțiile „Legii țării”	155
§1. Izvoarele dreptului feudal	155
§2. Dreptul de proprietate	157
§3. Statutul juridic al claselor sociale (stările sociale).....	161
§4. Familia, relațiile de rudenie și succesiunea.....	167
§5. Obligații și contracte.....	172
§6. Dreptul penal	178
§7. Procedura de judecată	180
Secțiunea a 5-a. Începuturile dreptului scris	184
§1. Pravilele bisericești în Țara Românească și Moldova.....	184
§2. Primele legiuri scrise în voievodatul Transilvaniei	188
Secțiunea a 6-a. Raporturile de drept internațional dintre țările române și Imperiul Otoman în sec. XIV-XVI.....	191
Secțiunea a 7-a. Ideile politico-juridice	197
Capitolul IV. Organizarea de stat și dreptul țărilor române în perioada feudalismului dezvoltat (sec. al XVII-lea - mijlocul sec. al XVIII-lea).....	199
Secțiunea 1. Alternarea regimului nobiliar și a puterii domnești în Moldova și Țara Românească (1601-1711/16).....	199
§1. Condițiile social-economice	200
§2. Organizarea de stat a Moldovei și a Țării Românești	202
§3. Monumentele dreptului scris	206
§4. Instituțiile de drept reglementate de pravile.....	208
Secțiunea a 2-a. Organizarea de stat și dreptul în Principatul Transilvaniei sub dominație otomană (1541-1687)	212

§1. Situația social-economică	212
§2. Organizarea de stat.....	214
§3. Instituțiile de drept.....	219
§4. Organizarea judecătorească	221
Secțiunea a 3-a. Banatul sub dominație otomană (1552-1716).....	222
Secțiunea a 4-a. Statele feudale românești în relațiile internaționale.....	224
Secțiunea a 5-a. Ideile politico-juridice	226
Secțiunea a 6-a. Organizarea de stat și evoluția dreptului în Moldova și Țara Românească în prima fază a regimului turco-fanariot (1711/16-1774)	228
§1. Viața social-economică.....	228
§2. Organizarea de stat.....	230
Secțiunea a 7-a. Organizarea de stat și dreptul în Transilvania (1688-1785)	236
§1. Situația economică și socială	236
§2. Organizarea de stat.....	237
§3. Evoluția dreptului	239
Secțiunea a 8-a. Banatul sub dominația habsburgică (1717-1778).....	240
Secțiunea a 9-a. Oltenia sub dominație habsburgică (1718-1739).....	241
Capitolul V. Organizarea de stat și dreptul țărilor române în perioada descompunerii feudalismului (1774-1821).....	245
Secțiunea 1. Trecerea de la feudalism la capitalism	246
Secțiunea a 2-a. Formarea națiunii române.....	248
Secțiunea a 3-a. Organizarea de stat și transformările dreptului în Țara Românească și Moldova în a doua etapă a regimului turco-fanariot (1774-1821).....	250
§1. Organele centrale	250
§2. Administrația locală.....	253
§3. Transformările dreptului	254
§4. Principalele instituții juridice din dreptul scris	258
Secțiunea a 4-a. Particularitățile dreptului în Transilvania în perioada 1785-1821	267
Secțiunea a 5-a. Dreptul aplicabil în Bucovina sub dominația Austriei până la începutul sec. al XIX-lea	268
PARTEA a III-a. Dreptul românesc modern	271
Capitolul I. Începuturile procesului de modernizare a organizării de stat și a dreptului în țările române (1821-1859).....	273
Secțiunea 1. Situația social-economică.....	273
Secțiunea a 2-a. Situația politică. Izvoarele de drept internațional public și organizarea de stat a Principatelor române.....	274
Secțiunea a 3-a. Organizarea de stat	279
§1. Modificări în structura de stat în perioada domniilor pământene	279
§2. Regulamentele Organice.....	281

§3. Programul Revoluției de la 1848	284
§4. Convenția (Tratatul) de la Balta-Liman (1849)	288
§5. Tratatul de la Paris (1856)	289
§6. Conducerea statului.....	290
Secțiunea a 4-a. Începuturile sistemului constituțional în țările române	294
Secțiunea a 5-a. Evoluția dreptului în Țara Românească și Moldova în perioada 1821-1859	298
Secțiunea a 6-a. Organizarea administrativă.....	304
Secțiunea a 7-a. Particularitățile dreptului în Transilvania, Banat, Bucovina, Basarabia și Dobrogea în prima jumătate a sec. al XIX-lea	307
Secțiunea a 8-a. Organizarea judecătorească	313
Secțiunea a 9-a. Organizarea fiscală	315
Secțiunea a 10-a. Organizarea militară	315
Secțiunea a 11-a. Organizarea bisericească	316
Secțiunea a 12-a. Țările române în relațiile internaționale	317
Secțiunea a 13-a. Instituțiile de drept.....	320
§1. Izvoarele dreptului	320
§2. Dreptul civil	321
§3. Dreptul comercial	327
§4. Dreptul penal	328
§5. Procedura de judecată	329
Secțiunea a 14-a. Gândirea politico-juridică.....	330
Capitolul II. Opera legislativă a lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866)	334
Secțiunea 1. Societatea și economia	334
Secțiunea a 2-a. Situația politică. Unirea Moldovei cu Țara Românească	335
Secțiunea a 3-a. Reforme și modernizare legislativă în perioada 1859-1866	336
§1. Legislația cu caracter reformator	336
§2. Codificarea legislativă și formarea sistemului de drept român modern	342
Secțiunea a 4-a. Importanța operei legislative a lui Alexandru Ioan Cuza	348
Capitolul III. Evoluția statului și dreptului României în perioada monarhiei constituționale și a regimului parlamentar (1866-1918)	349
Secțiunea 1. Situația social-economică.....	349
Secțiunea a 2-a. Situația politică.....	353
Secțiunea a 3-a. Structura și izvoarele dreptului în perioada 1866-1918.....	356
Secțiunea a 4-a. Organizarea de stat în perioada 1866-1918	358
§1. Dreptul constituțional	358
§2. Dreptul administrativ	361
§3. Organizarea judecătorească	363
§4. Organizarea financiară.....	365
§5. Organizarea armatei.....	366
§6. Relațiile externe	367
Secțiunea a 5-a. Instituțiile de drept.....	369
§1. Dreptul civil.....	369

§2. Dreptul comercial	375
§3. Dreptul penal	378
§4. Dreptul procesual.....	379
§5. Legislația muncii	382
Secțiunea a 6-a. Transilvania în perioada liberalismului austriac și a dualismului austro-ungar (1860-1918).....	383
§1. Transilvania în perioada liberalismului austriac (1861-1867)	383
§2. Transilvania în perioada dualismului austro-ungar (1867-1918).....	389
Secțiunea a 7-a. Caracteristicile dreptului în Banat, Bucovina și Basarabia în a doua jumătate a sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea	404
Secțiunea a 8-a. Gândirea politico-juridică.....	409

Capitolul IV. Dreptul românesc în perioada crizei sistemului parlamentar și a instaurării regimurilor totalitare de dreapta (1918-1944)..... 412

Secțiunea 1. Făurirea statului național unitar român.....	412
Secțiunea a 2-a. Situația social-economică.....	413
Secțiunea a 3-a. Situația politică.....	416
Secțiunea a 4-a. Structura și izvoarele dreptului.....	419
§1. Unificarea legislativă.....	419
§2. Izvoarele dreptului	423
Secțiunea a 5-a. Organizarea de stat	424
§1. Dreptul constituțional	424
§2. Dreptul administrativ	430
§3. Organizarea judecătorească	436
§4. Organizarea financiară.....	438
§5. Organizarea armatei.....	440
§6. Relațiile externe.....	441
Secțiunea a 6-a. Instituțiile de drept.....	443
§1. Dreptul civil.....	443
§2. Dreptul comercial	449
§3. Sistemul bancar.....	452
§4. Dreptul maritim, fluvial și aerian.....	453
§5. Dreptul penal	454
§6. Dreptul procesual.....	456
§7. Legislația muncii	460
Secțiunea a 7-a. Gândirea politico-juridică.....	462

PARTEA A PATRA. Dreptul românesc în perioada contemporană (1944-1989)..... 467

Capitolul I. Dreptul României în perioada restaurării regimului parlamentar (23 august 1944 - 30 decembrie 1947)..... 469

Secțiunea 1. Considerații generale.....	469
Secțiunea a 2-a. Organizarea de stat	471
Secțiunea a 3-a. Particularitățile dreptului	473

Capitolul II. Dreptul României în perioada democrației populare și a dictaturii proletariatului (30 decembrie 1947 - 21 august 1965)	475
Secțiunea 1. Considerații generale.....	475
Secțiunea a 2-a. Organizarea de stat	477
Secțiunea a 3-a. Evoluția dreptului	480
Capitolul III. Dreptul României în perioada regimului socialist (21 august 1965 - 22 decembrie 1989)	484
Secțiunea 1. Considerații generale.....	484
Secțiunea a 2-a. Organizarea de stat	485
§1. Dreptul constituțional	485
§2. Dreptul administrativ	486
§3. Organizarea judecătorească	487
§4. Organizarea financiară.....	487
Secțiunea a 3-a. Instituțiile de drept.....	488
§1. Dreptul civil.....	488
§2. Dreptul familiei.....	488
§3. Dreptul muncii	489
§4. Dreptul cooperatist.....	489
§5. Dreptul penal	489
§6. Dreptul procesual.....	490
Secțiunea a 4-a. Relațiile externe.....	490
Secțiunea a 5-a. Știința dreptului și învățământul juridic	491
Capitolul III. Dreptul Basarabiei și Bucovinei în perioada 1940-1990	493
Secțiunea 1. Dreptul Basarabiei și Bucovinei în perioada iunie 1940 - iunie 1941	493
Secțiunea a 2-a. Dreptul în Basarabia și Bucovina sub administrare românească (iunie 1941 - august 1944)	494
Secțiunea a 3-a. Dreptul în Basarabia și Bucovina în perioada august 1944-1990.....	495
Bibliografie.....	499